

Сорокін А. А.

*аспірант кафедри міжнародних відносин і суспільних наук
Національного університету біоресурсів і природокористування
України
м. Київ, Україна*

ВСТАНОВЛЕННЯ ПОБРАТИМСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ МІСТ КИЄВА І АНКАРИ

В контексті нинішніх українсько-турецьких відносин [6, с. 215] важливим є дослідження зв'язків між містами Києвом і Анкарою [2, с. 308].

Вказані зв'язки в загальних рисах висвітлювалися у працях низки українських [6, с. 215; 10, с. 30] та турецьких [11, р. 93–94; 12, с. 236] дослідників, проте без належної уваги до документальних свідчень про встановлення побратимських зв'язків у 1993 р. [8, арк. 2; 11, р. 93–94; 12, с. 236].

Мета доповіді – розкрити специфіку встановлення побратимських зв'язків міст Києва і Анкари на основі документів Державного архіву м. Києва [3; 4] та супутніх джерел [5].

Меморандум про дружбу та співробітництво між містами Києвом та Анкарою був підписаний 10 лютого 1993 р. [8, арк. 2]. В номері газети Київміськради «Хрещатик» [1, с. 326] від 23 лютого 1993 р. у межах рубрики «З досвіду діяльності муніципалітету великого міста» [5] на честь названої події вийшла стаття «Київ–Анкара: крок до співробітництва» [5], що була розміщена пресслужбою Київміськради [5]. У ній повідомлялося про візит делегації м. Києва на чолі з головою Київміськради [7, с. 30] В. Нестеренком та заступником голови КМДА О. Тараненком до м. Анкари на запрошення її мера [12, с. 243] М. Караялчина [5], що відображало прагнення міської влади м. Анкари поч. 1990-х рр. до активізації контактів із містами пострадянських держав [11, р. 93–94]. Факт прибуття делегації м. Києва опосередковано підтверджується початковим реченням основного тексту розпорядження В. Нестеренка як відповідної посадової особи [7, с. 30] від 5 лютого 1993 р. № 22с [4, арк. 46]: «Відбуваю у відрядження з 08 лютого 1993 р. терміном на 5 /п'ять/ днів» [4, арк. 46]. Кияни ознайомилися зі структурою муніципалітету м. Анкари та специфікою фінансування міських проєктів за рахунок випуску облігацій із середньостроковими зобов'язаннями та їхньою реалізацією

в межах міжнародних фондових бірж [5]. Також гості дізналися про різновиди міських проєктів щодо розвитку метрополітену м. Анкари [5], створення міського парку та спорудження житла в долині на півдні м. Анкари [5], будівництва житлових комплексів на площі 11 га в елітних районах м. Анкари [5]. Делегація м. Києва мала зустрічі з генеральним директором із забезпечення м. Анкари електроенергією, газом та автобусним транспортом [5], викладачами Міжнародного політехнічного університету Анкари на чолі з його ректором [5], представниками Торгово-Промислової палати Туреччини [5]. Цікавими особливостями виявилися ухвалення обоюстороннього рішення В. Нестеренка [7, с. 30] та М. Караялчина [12, s. 243] про обмін спеціалістами з будівництва метрополітену та запрошення делегації м. Києва на важливу в контексті історії становлення регіональної системи економічного співробітництва [9, с. 27] конференцію мерів столиць держав Чорноморського басейну [5].

Докладно про початковий етап побратимських зв'язків обох міст йдеться у звітах про взаємні візити делегацій м. Києва та його міст-побратимів [3].

Перший зі звітів [3, арк. 6] був створений Г.М. Смехною 16 лютого 1993 р. [3, арк. 6] в якості учасниці делегації м. Києва [3, арк. 6] та спеціалістки I категорії Управління зовнішньоекономічних зв'язків КМДА [3, арк. 6]. В ньому містилося уточнення щодо періоду перебування делегації м. Києва у столиці Туреччини: 8–12 лютого 1993 р. [3, арк. 6], чіткіше вказана мета – «підписання Меморандуму про дружбу і співробітництво між м. Києвом та м. Анкарою» [3, арк. 6], детальніше описано специфіку пропозицій обох сторін щодо участі Київметробуду в здійсненні проєкту «Анкара – Метро» та переведення на природний газ автобусів «Ікарус» [3, арк. 6], уточнено дату конференції мерів столиць країн Причорноморського басейну як 5–6 квітня 1993 р. [3, арк. 6]. В іншому ж відповідний звіт повторює відомості з висвітленої статті в «Хрещатику» [3, арк. 6; 5].

Важливим є 2-й звіт Г. М. Смехноюї [3, арк. 7–8] як провідної спеціалістки Управління міжнародних зв'язків КМДА [3, арк. 7] від 13 жовтня 1993 р. [3, арк. 7], що має заголовок «ЗВІТ про перебування у Києві делегації муніципалітету міста Анкари у складі заступника генерального секретаря муніципалітету п. Фехмі Тепташа, генерального директора компанії «ЕГО» Джіхана Алтиноза, заступника генерального директора компанії «ЕГО» Селяхатина Орфа, начальника відділу автобусного парку міста Омера Ада з 8 жовтня по 12 жовтня 1993 року» [3, арк. 7]. Метою делегації м. Анкари в супроводі представника посольства Турецької Республіки [3, арк. 7] було укладення угоди з представниками Київського метрополітену про

співпрацю [3, арк. 7]. Перемовини із представництвом від м. Києва авторки звіту [3, арк. 7], віцепрезидента корпорації «Укрметро» В. І. Зозулі [3, арк. 7] та головного інженера Київметробуду С.М. Ліхмана [3, арк. 7] тривали 8 та 9 жовтня із екскурсією Київським метрополітеном [3, арк. 7], ознайомленням із проектною документацією [3, арк. 7] та виробленням наміру укласти угоду [3, арк. 7]. Представники м. Анкари мали вихідний день 10 жовтня [3, арк. 7], але вже в ніч з 10 на 11 жовтня переговори довелося перервати через побиття біля готелю «Турист» невідомими частини представників делегації м. Анкари [3, арк. 7–8].

3-й і останній звіт було зроблено Г. М. Смехною 26 січня 1994 р. [3, арк. 11] також в якості представниці делегації [3, арк. 11] та провідної спеціалістки Управління міжнародних зв'язків КМДА [3, арк. 11] із заголовком «ЗВІТ про перебування в Анкарі делегації «Київметробуду, Київметрополітену та Київської міської державної адміністрації у складі начальника Київметробуду, Петренка В. І., начальника Київметрополітену, Балацького М. Є., заступника начальника «Київметробуду», Зозулі В. І., головного інженера Київметробуду, Ліхмана С. М., та провідного спеціаліста Управління міжнародних зв'язків Київської міської державної адміністрації, Смехної Г. М.» [3, арк. 11]. Він інформував про візит делегації м. Києва 21–25 січня 1994 р. до м. Анкари з метою вироблення пропозицій про участь київських фахівців у будівництві другої черги метрополітену м. Анкари [3, арк. 11]. Після ознайомлення з особливостями будівництва метрополітену м. Анкари [3, арк. 11] кияни перебували на прийомі у генерального секретаря її муніципалітету Фехмі Топташа [3, арк. 11], який висловив пропозиції про проведення з турецького боку перемовин із американськими та британськими експертами–консультантами щодо залучення фахівців м. Києва до поточної групи з будівництва 1-ї та перспективної групи з будівництва 2-ї лінії метрополітену [3, арк. 11], підбір турецької будівельної компанії для створення спільного українсько-турецького підприємства в якості учасника міжнародного тендеру [3, арк. 11], передання протягом місяця від турецької сторони представникам м. Києва технічної документації та створення робочого протоколу [3, арк. 11].

Отже, підібрані джерела суттєво доповнюють історію встановлення та початкової підтримки побратимських зв'язків міст Києва і Анкари із 2-ма візитами делегації м. Києва у лютому 1993 та січні 1994 рр., зустрічним візитом делегації м. Анкари у жовтні 1993 р. та обговоренням впродовж кожного з них співпраці з питань розвитку метрополітену. Актуальним є подальше вивчення документів щодо українсько-турецької співпраці на рівні міст обох держав.

Література:

1. Вакульчук О. А., Залізнюк О. С., Швець І. М. Київські газети 1941–1991 років у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : каталог. Київ : НБУВ, 2017. 568 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/er-0003159.pdf (дата звернення: 24.11.2023).
2. Гал М. Й. Південно-східний вектор у зовнішній політиці України. *Молодий вчений*. 2016. № 4. С. 307–310. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_4_77 (дата звернення: 24.11.2023).
3. Державний архів м. Києва (ДАК). Ф. 1689. Оп. 1. Спр. 220. 21 арк.
4. ДАК. Ф. 1697. Оп. 1. Спр. 80. 215 арк.
5. Київ – Анкара: крок до співробітництва. *Хреціатик : Газета Київської міської Ради народних депутатів*. 1993. № 34(390). 23 лют. С. 4.
6. Кравцова Н. Культурні зв'язки України й Туреччини: історія і сучасність. *Культура і мистецтво: сучасний вимір* : матеріали II міжнар. наук. конф. молодих вчених, аспірантів та магістрів, 6–7 груд. 2018 р. Київ : НАКККіМ, 2018. С. 214–215. URL: <http://library.vn.ua/downloads/kultura-i-mistecztvo.pdf#page=214> (дата звернення: 24.11.2023).
7. Мужилко О. Влада міста Києва (1990–2011 роки). Київ : Бужани, 2011. 146 с.
8. Перелік міст-побратимів м. Києва : Додаток до рішення Київської міської Ради народних депутатів від 23.07.2023 № 6263/6304. URL: <https://kmr.gov.ua/sites/default/files/6263-6304.pdf#page=3> (дата звернення: 24.11.2023).
9. Седляр Ю. Українсько-турецькі відносини у контексті підтримки безпеки у Чорноморському регіоні (1991–2016 рр.). *Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського. Історичні науки*. 2017. № 2(44). С. 24–29. URL: <http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/Hist-visnyk-44-5.pdf> (дата звернення: 24.11.2023).
10. Яловий В. На рубежі Європи та Азії: київські сюжети міжнародних відносин. *Україна дипломатична*. 2014. Вип. 4. С. 20–33. URL: http://ud.gdip.com.ua/wp-content/uploads/2020/02/diplomatic_ukraine_4.pdf (дата звернення: 24.11.2023).
11. Aktepe E. (2016). Illusion of the Sister City relationship of local governments: rescaling of the state at the local level in the context of globalization process. *IHANAS 2016. International Human and Nature Sciences: Problems and Solution Seeking Congress*. October 7–9, 2016, Sarajevo, 85–102.

12. Ersavaş Kavanoz, S., & Erdem, N. (2022). Ankara Kentinin Yerel Diplomasisi Bağlamında İki Taraflı İş Birliklerinin Değerlendirilmesi. *Journal of Ankara Studies*, 10(2), 229–253.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-356-2-26>

Телешун К. О.

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри тюркології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТУРЕЦЬКИХ ДИПЛОМАТИЧНИХ ТЕКСТІВ

Дипломатична діяльність охоплює різні форми взаємодії, такі як офіційні візити, дипломатичні прийоми, встановлення контактів, проведення переговорів, виконання консульських функцій та інформаційно-роз'яснювальна діяльність. Одним із важливих етапів у цьому процесі є підготовка дипломатичних документів. Серед основних видів таких документів можна відзначити особисті ноти, циркулярні ноти, вербальні ноти, приватні листи напівофіційного характеру, заяви глав держав, урядів, міністрів закордонних справ, декларації, пам'ятні записки, комюніке, меморандуми, документи договірної характеру тощо.

Термін «дипломатична мова» використовується для позначення декількох різних понять: фактична мова, якою послуговуються дипломати в листуванні чи перемовинах; сукупність слів і виразів, які становлять дипломатичний словник; мова, яка дає змогу дипломатам висловлювати складні й суперечливі ідеї у ввічливій формі [2, с. 111].

Мова дипломатичних документів має риси офіційно-ділового стилю, що характеризується чіткістю, логічністю, смисловою точністю, високою стандартизованістю, дотриманням норм ввічливості, використанням усталених лексико-граматичних конструкцій та відсутністю емоційно-експресивної лексики.

Офіційно-діловий стиль призначений для урегулювання ділових стосунків та комунікаційних процесів у сферах державного управління, політики, громадських відносин, економіки, правового поля та